

Den misslyckade engelska bombningen

Nationalsocialisterna förde ett förintelsekrig, riktade mot kollektiv som de ansåg mindervärdiga eller onda. Att vilja besvara denna enorma brottslighet med liknande mynt, må vara en förställd emotionell reaktion, men risken är att man därigenom bidrar till att legitimera den ideologi man vill bekämpa, skriver Kay Glans i sitt svar till Salomon Schulman.

När Salomon Schulman den 9/3 förklarade att Dresdens öde var rättfärdigt, anförde han bland annat följande motivering: "Ondskan fanns djupt rotad i de breda folklagren. I det historiska perspektivet hade det ur strategisk synpunkt varit mer korrekt att knäcka den tyska ryggraden, hemmafronten, långt tidigare."

Debatt

Antingen är han helt okunnig om bomboffensiven mot Tyskland, eller också menar han något speciellt när han talar om att knäcka den tyska hemmafronten. Vid tiden för bombningen av Dresden hade RAF sedan flera år tillbaka haft som målsättning att knäcka hemmafronten. Det lyckades inte, men det berodde inte på bristande vilja, utan på att den typ av bombing man praktiserade inte var så effektiv som man antagit och på att det tyska luftförsvaret bjöd så hårt motstånd.

Stora förluster

När RAF i slutet av 1941 utvärderade 100 räder blev resultatet nedslående; de egna förlusterna var avsevärda och bomberna hade i stor utsträckning missat sina mål. I och med att Arthur Harris fick befälet över Bomber Command i mars 1942 förändrades strategin. Eftersom enskilda industrier var svåra att träffa skulle man i stället bomba hela städer, så kallade områdesbombning. Det primära målet för operationerna var den tyska civilbefolkningens stridsmoral. Dresden var ingen vedergällning för Luftwaffes bombningar av England, som Schulman hävdar, utan ingick i en långsiktig strategi för att vinna kriget.

Under mellankrigstiden trodde man att ett avgörande problem i nästa krig skulle bli att bemästra

panik och söndring bland civilbefolkningen till följd av bombningar. De strategier som planlade områdesbombningen av Tyskland borde ha fått sig en tankeställare av att Luftwaffes offensiv mot England inte alls hade fått sådana konsekvenser. De menade dock att Luftwaffe inte varit tillräckligt ihärdigt, vilket RAF avsåg att vara. Charles Portal uttryckte i november 1942 förväntningarna på offensiven: det antogs att den skulle resultera i 25 miljoner hemlösa tyskar, 900 000 döda och en miljon svårt skadade.

Vad Harris kallade sin "Main Offensive" började i mars 1943 och slutade ungefär ett år senare. De massiva nattbombningarna mot tyska städer och industriområden var så ihållande och det tyska försvaret så intensivt, att man kom att tala om slaget om Ruhr och slaget om Hamburg.

Attacken mot Hamburg i juli 1943 skördade 50 000 offer, fler än vad som dog under Luftwaffes samtliga attacker mot England. Harris var därefter redo för slaget om Berlin, som han trodde skulle avgöra kriget. Offensiven, som varade mellan augusti 1943 – mars 1944, misslyckades.

Stridsmoral

Martin Middlebrook har i "The Berlin Raids. RAF Bomber Command Winter 1943-44" (1988) koncist summerat utgången: de skador Luftwaffe tillfogade RAF var större än de skador RAF tillfogade Berlin. Om någons stridsmoral påverkades så var det i första hand bombplanbesättningarnas. Den råd mot Nürnberg i slutet av mars 1944, som innebar slutet på "Main Offensive", ledde också till mycket stora förluster för RAF.

Ambitionen att knäcka hemmafronten fanns, det var förmågan som saknades. Den tyska

produktionen av stridsvagnar och flygplan nådde sin höjdpunkt så sent som 1944. De specialarbetare som sysslade med rustningsproduktion klarade bombningarna mycket bättre än engelsmännen trodde, eftersom storföretagen byggt bunkrar och flyttat sin produktion till mindre utsatta områden.

Man beräknar att 360 000 till 370 000 tyska civila föll offer för bombkriget; det var främst kvinnor, mycket små barn och gamla som drabbades. (Uppgifterna är hämtade från "Luftkriegführung im Zweiten Weltkrieg. Ein internationaler Vergleich" (1993), redaktör Horst Boog.)

Inte heller målet att knäcka stridsmoralen uppnåddes. Tvärtom tyder åtskilligt på att bombningarna svetsade samman hemmafronten. Genom luftförsvaret integrerades civilbefolkningen med militären.

RAF-bombningarnas verkliga karaktär hemlighölls för hemmaopinionen under hela kriget. Press och radio gjorde gällande att attackerna hade riktats mot industriella och militära mål, inte mot civilbefolkning. När Tyskland ockuperades och brittiska soldater såg de tyska städerna, gick det inte längre att dölja vad man sysslade med och attityden till RAF blev mer kritisk.

Huvudoffensiv

Man kan diskutera områdesbombningens berättigande under "Main Offensive", till vilken bombningen av Dresden i februari 1945 alltså inte hörde. En bomboffensiv mellan 1940 - 43 var förmodligen oundviklig för att Englands vilja att fortsätta kriget skulle framstå som trovärdig i omvärldens ögon, men om-

rådesbombningen var både ineffektiv och moraliskt diskutabel. Amerikanerna satsade i Europa väsentligen på precisionsbombning under dagrader och vägrade trots stora förluster att ställa om sig till områdesbombning nattetid.

När de allierade landsteg i Normandie sommaren 1944 visade bombplanen att de kunde ha ett avgörande inflytande på krigets utveckling. Arthur Tedder, befälhavare för bombstyrkorna i samband med "Overlord", vederlade Harris uppfattning att precisionsbombning var omöjlig.

Flyget fick i krigets senare skede en direkt militär verkan genom att bomba tyska styrkor och slå ut fabriker och kommunikationslinjer. På hösten 1944 diskuterades tre alternativ för bombkrigets fortsättning:

- Tedder ville att man skulle satsa på systematisk bombing av kommunikationer
- Portal ville lägga tyngdpunkter på bombing mot oljeanläggningar
- Harris ville att områdesbombningen skulle fortsätta.

Tyvärr lyckades Harris genomdriva sin vilja. En koncentration på angrepp mot kommunikationer och olja skulle med största sannolikhet ha förkortat kriget - och skonat den tyska civilbefolkningen. De attacker mot oljeanläggningar som ändå ägde rum fick till exempel till följd att nya tyska flygplan och stridsvagnar inte kunde tas i bruk på grund av bränslebrist.

Bombningen av Dresden tillhörde denna sena fas av områdesbombning och oavsett hur man bedömer "Main Offensive" står det klart att britterna höll fast vid denna metod "lång tid efter det att de hade något skäl till eller ursäkt för, ett sådant urskillningslöst agerande", för att tala med den brittiske militärhistorikern Liddell Hart.

En del har spekulerat i att operationen var en gest mot Sovjetunionen och tilldelat den skiftande innebörden. En mer sannolik förklaring är att Dresdens öde beseglades av militär rigiditet. Harris hade en inarbetad metod och var inte villig att ändra på den, i synnerhet inte om det skulle påverka hans egen prestige och inflytande.

Det kan vara dags att återvända till de rader av Schulman jag inledningsvis citerade. När han hävdar att man borde satsa på att knäcka den tyska hemmafronten långt tidigare, så är han som sagt antingen ovetande om att man faktiskt försökte göra det och misslyckades, eller också menar han egentligen att de allierade borde ha satsat i mycket större skala på bombing av civila, ett slags mega-Dresden med enorma civila förluster.

Ingen diskussion

Det finns i hans artikel egentligen ingen diskussion om den militära nödvändigheten av områdesbombningen i den senare fasen. "Dresdens öde var rättfärdigt. Det fanns inget utrymme för någon dialog i det krigsläget", slår Schulman avslutningsvis fast. Även om en dialog var omöjlig, innebär det inte att en diskussion om vilken metod som var att föredra militärt och moraliskt, när det gällde att besegra Tredje riket, var irrelevant.

Den oerhörda kraft som lades ner på att "knäcka hemmafronten" kunde bland annat ha använts för att genom precisionsbombning försöka hejda mordet på judarna, ett exempel som Schulman själv anför.

Förbrytelse

Så vitt jag förstär finner han Dresdens öde rättfärdigt av en annan orsak än den militära nödvändigheten; han menar att bomberna träffade den ondska som fanns djupt rotad i de breda folklagren. Att hävda att dessa bomber träffade de skyldiga till mordet på judarna och andra ohyggliga förbrytelser som ägde rum under Tredje riket, innebär att man omfattar ett kollektivskuldbegrepp - alla tyskar var skyldiga till förbrytelserna och förtjänade att då, inklusive barn, kvinnor, och gamla, bli bombkrigets primära offer.

Nationalsocialisterna förde ett förintelsekrig, riktade mot kollektiv som de ansåg mindervärdiga eller onda. Att vilja besvara denna enorma brottslighet med liknande mynt, må vara en förställd emotionell reaktion, men risken är att man därigenom bidrar till att legitimera den ideologi man vill bekämpa.

KAY GLANS

Bomber över Dresden. RAF-bombningarnas verkliga karaktär hemlighölls för hemmaopinionen under hela kriget. Press och radio gjorde gällande att attackerna hade riktats mot industriella och militära mål, inte mot civilbefolkning.

Hans Lindström

